

САРАКУН Лариса,

к. філос. н., доцент кафедри гуманітарних дисциплін
Національного університету харчових технологій
вул. Володимирська, 68, м. Київ, 01033, Україна

E-mail: sarakyn@rambler.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4692-2145>

КОСМОПОЛІТИЧНА ПАРАДИГМА НА СВІТОВИХ ФІЛОСОФСЬКИХ КОНГРЕСАХ

Розкрито космополітичну парадигму (як особливий тип світосприйняття, що формується під впливом глобалізації) у доповідях на світових філософських конгресах. Розглянуто дискусійну проблему визначення статусу космополітичного світогляду в сучасній матриці світобудови. Обґрунтовано роль філософії у становленні нової парадигми світоустрою.

Ключові слова: космополітизм, космополітична парадигма, філософський конгрес, світоустрій, глобалізація.

Сарақун Л. Космополитическая парадигма на мировых философских конгрессах. Раскрыта космополитическая парадигма (как особый тип мировосприятия, которое формируется под влиянием глобализации) в докладах на мировых философских конгрессах. Рассмотрена дискуссионная проблема определения статуса космополитического мировоззрения в современной матрице мироздания. Обоснована роль философии в становлении новой парадигмы мироустройства.

Ключевые слова: космополитизм, космополитическая парадигма, философский конгресс, мироустройство, глобализация.

Постановка проблеми. На межі тисячоліть людство зайшло в глухий кут свого цивілізаційного розвитку. Загальнолюдські цінності, норми моралі, глобальний світогляд, планетарна етика все частіше дискутуються, обговорюються, а раніше обрані шляхи розвитку соціуму піддаються сумніву. Період суспільних трансформацій, як масштабний та довготривалий процес, охопив десятки країн і мільйони людей. Відбувається руйнування звичних стереотипів мислення й життя, переоцінка духовних цінностей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій з обраної проблематики вказує на те, що філософський розгляд феномена космополітизму цікавить багатьох науковців, зокрема, К. Аппія, У. Бека, М. Гібернау, Ж. Дерріда, Ю. Кіршина, Ю. Крістева, М. Папастепану, А. Чумакова [1–4]. Дослідники розглядають космополітизм у контексті глобалізації та нової парадигми світобудови. Соціолог У. Бек визначає космополітизацію як внутрішню глобалізацію, що здійснюється всередині національних суспільств [1]. Ж. Дерріда поняття "космополітизм" вважає синонімічним терміном до "глобалізму" як намагання створити одну загально-світову державу [2].

У публікаціях вітчизняних філософів означене питання висвітлюється як супутнє, іноді з критичного боку. Тож, **метою** роботи є огляд космополітичної парадигми як світоглядного принципу та ідеології у матеріалах Всесвітніх філософських конгресів.

Матеріали та методи. Базовим методом дослідження є метод компаративістики, використано трансцендентальний, феноменологічний, діалектичний, історичний методи, системний підхід, а також загальнонауковий принцип об'єктивності.

Результати дослідження. Трансформації, які нині відбуваються у масовій свідомості, потребують нової наукової парадигми. Йдеться про реструктуризацію та реінтерпретацію фундаментальних ідей згідно з актуальними тенденціями суспільних змін. Вбачається, що це об'єктивна необхідність, веління часу, спосіб виживання світового співтовариства в умовах багатоаспектної глобалізації, і Всесвітні філософські конгреси це переконливо показують [3]. Космополітизація – це процес поширення у просторі глобального мислення, знань у світових масштабах, а також настроїв, емоцій, почуттів, співчуття тощо.

Світові філософські конгреси проводяться з 1900 р. один раз на п'ять років з метою публічної критичної постановки питань щодо будь-яких ідей, концептів і парадигм. За часів Першої та Другої світових війн конгреси не проводились. Нині у Світову Федерацію Філософських товариств входять представники понад 50 держав. Кожні п'ять років вибирається місце проведення конгресу та Президент Організаційного Комітету країни, в якій буде проходити черговий філософський конгрес. Основними темами є проблеми людини, науки та техніки, мислення, пізнання світу й орієнтації людей щодо викликів, які постають перед соціумом. Філософські конгреси виражають символ розвитку філософії і перетворення її в дороговказ для людства. Першим містом, де в 1900 р. розпочав роботу перший Світовий філософський конгрес, став Париж. Наступні відбулися у: II – Женеві (1904), III – Гейдельберзі (1908), IV – Болоньї (1911), V – Неаполі (1924), VII – Оксфорді (1930), VIII – Празі (1934), IX – Парижі (1938), X – Амстердамі (1948), XI – Брюсселі (1953), XII – Венеції (1958), XIII – Мехіко (1963), XI – Відні (1968), XV – Варні (1973), XVI – Дюссельдорфі (1978), XVII – Монреалі (1983), XVIII – Брайтоні (1988), XIX – Москві (1993), XX – Бостоні (1998), XXI – Стамбулі (2003), XXII – Сеулі (2008) [3], XXIII – Афінах (2013 р.), XXIV – Пекіні (2018 р.). Робота XXIV конгресу відрізнялася піднесеним настроєм, почуттям спільності, яке надає можливість усвідомити глобальне поняття "ми" в соціокультурному контексті.

Останніми десятиліттями найпомітнішою методологічною новацією гуманітарного знання є так званий "культурний поворот". Це науковий рух, пов'язаний з переосмисленням парадигми культури в її антропологічній та соціальній проекції. Цьому сприяло поширення:

філософських ідей Ж. Бодрійяра, М. Фуко; теорії деконструкції філософа Ж. Дерріда; інтерпретативної антропології К. Гірца; концепції інформаційної епохи М. Кастельса; теорії "культурного шоку" сучасного дослідника П. Штомпки; ідеї космополітичного суспільства німецького соціолога У. Бека. Вони "визначили інтерпретативний, перформативний, рефлексивний, постколоніальний, візуальний, просторовий аспекти "повороту" та стимулювали епістеміологічні зміни в соціальних і гуманітарних науках" [5, с. 16]. Зазначені зміни є важливим інструментом корегування сприйняття суспільної дійсності, пошуку нової моделі світосприйняття на основі утвердження ідеї полікультурності та важливості комунікаційних практик у її локалізації. Тематика останніх Всесвітніх філософських конгресів суттєво змістилася в царину гуманітарності, духовності й світоглядних зрушень, зокрема і космополітизму, націоналізму та інтернаціоналізму. Вона свідчить, що подальший поступальний розвиток людства – це діалог різних культур, релігій, філософських шкіл і концепцій. Кінець ХХ – поч. ХХІ ст. характеризується також поступовим зближенням філософії, освіти, науки та культури. Міжнародні конгреси філософів підтверджують, що подальший шлях розвитку людства потребує переосмислення існуючих догм; окультурення сучасної цивілізації; пріоритету індивідуальної творчості; посилення діалогічного спілкування; утвердження людиноцентризму; поширення космополітичної думки, наукових знань; утворення космополітичних центрів, партій, рухів; організації рухів проти війни та за екологічну безпеку; поширення космополітизму в Організації Об'єднаних Націй; освоєння космосу; космополітичного вимірювання природних і техногенних катастроф. Космополітизація буде наблизити майбутнє, ідеї якого вже використовуються сьогодні. Це означає, що людству необхідно розробити нові підходи до світу, що трансформується, та освоїти іншу форму поведінки, а також віднайти шляхи відкритого спілкування. Ці питання порушувалися ще на ХХ Всесвітньому філософському конгресі, присвяченому ролі філософії у вихованні людства. У виступах учасників цього форуму наголошувалося, що філософія може дати відповідь на питання: як можна влаштувати баланс між людиною і природою, а також окремими спільнотами, націями, культурами, цивілізаціями; репрезентувати систему цінностей; сфокусувати увагу на філософських і духовних аспектах життєдіяльності людства.

Людина змогла втрутитися в біотехнологічне й генетичне конструювання, а в недалекому майбутньому це можуть здійснювати й комп'ютери. Однак відсутність моральних критеріїв, особливо пов'язаних з генетикою, ставить серйозні питання. Можуть перемогти егоїстичні інтереси і взяти гору расистська теорія про генетично обраних [5]. У контексті зазначеного зростає роль і науки, і культури як необхідної умови та "підтримуючої платформи" для стійкого розвитку суспільства,

оскільки кожна культура має свої стандарти і зразки розуміння. Світогляд нерозривно пов'язаний з системою культури. Фундаментальні категорії: "простір", "час", "випадковість", "необхідність", "людина", "свобода", "суспільство" мають загальний і специфічний зміст, привнесений історично конкретними формами культури [6, с. 138]. Розвиток науки і техніки викликає культурний поворот, породжує феномен "посттеоретичного мислення" і постмодерністську ситуацію як у культурі, так і суспільстві загалом. Недаремно сучасну епоху У. Бек назвав епохою "рефлексивної модерніти"* [1, с. 2]. Усі учасники цього процесу вимушені по-новому позиціонувати у транснаціональному полі. Ставити нові цілі та шукати адекватні способи і засоби їх досягнення, створювати коаліції й думати про майбутнє спільного світу [1, с. 54]. Визначальною рисою означених тенденцій стає космополітизм. На думку У. Бека, світу, що став космополітичним, потрібна інша точка відліку – космополітичний світогляд, який дає змогу охопити соціальну, культурну і політичну реальність [1, с. 2].

Виникнення нових тенденцій і закономірностей їх розвитку, необхідність їх оцінки й усунення хаотичності, поліпшення керованості, передбачуваності соціальних відносин вплинули і на філософію. Зміни такого роду першими відчували філософи, усвідомивши свою відповідальність за наростаючі з величезною швидкістю зміни та небезпеки. Сучасний дослідник У. Макбрайд у виступі "У напрямку майбутнього" на закритті XXII Всесвітнього філософського конгресу в Сеулі зазначив, що мало хто вірить у те, що майбутнє щось визначає. Але воно наповнює філософію тим змістом, який робить її пошуком вічності й досконалості та надає їй того неповторного шарму, що притаманний усім філософіям [7]. Тема цього Конгресу – "Переосмислення філософії сьогодні", тому йшлося не тільки про переосмислення філософської спадщини, а й про побудову стратегії відповіді на нові виклики сьогодення, які становлять загрозу всій світовій цивілізації. Данський філософ П. Кемп у своїй доповіді наголосив, що філософія жива тільки тоді, коли є можливість організувати раціональну дискусію, звернену на першочергові проблеми, які постали перед людством [8; 9].

ЮНЕСКО, наголошуючи на провідній ролі філософії в суспільстві, ініціювала проведення Всесвітніх днів філософії. Вони відбуваються щорічно з листопада 2002 р. з метою публічної критичної постановки питань щодо будь-яких ідей, концептів, парадигм і виражають символ відродження філософії та перетворення її в засіб, інструмент виживання людства й утвердження суспільного прогресу. Основними темами Днів філософії, які проходили у Франції, Італії, Туреччині й інших країнах були: культурне розмаїття, проблеми людини, глобалі-

* Усі цитати з іншомовних джерел наводяться у перекладі автора.

зації, науки, етики. Мета цього Міжнародного заходу – залучити людей до філософської спадщини, відкрити сферу повсякденного мислення для нових ідей та стимулювати публічні дебати мислителів і громадян перед загрозою викликів, які постають сьогодні.

Питання цивілізаційної долі Європи стало одним з ключових і на XXIII Конгресі в Афінах у 2013 р., який проходив під назвою "Філософія як пізнання і спосіб життя". Президент Грецького організаційного комітету К. Будурис у зверненні до учасників конгресу сказав, що ця тема спонукає підійти до філософії як мистецтва життя; дослідити різноманітність способів життя; замислитися над питанням як потрібно жити в сучасному глобальному світі? [10; 11]. Означена тема реалізовувалася у меті, яка полягала, *по-перше*, у дослідженні світових філософських традицій і порівнянні їх досягнень у процесі взаємного крос-культурного збагачення. *По-друге*, у визначенні завдань і функцій філософії у сучасному світі з врахуванням наукових, політичних, релігійних, економічних, соціальних та культурних досягнень. *По-третє*, у посиленні значення філософської рефлексії в публічному дискурсі глобальних проблем людства. Конгрес покликаний був стати вікном у світ думки, включаючи різні підходи до цього світу. Концептуальні положення конгресу зводилися до такого: встановити шляхи відкритого спілкування і сформулювати позитивні та плідні думки, почуття спільності, яке надасть можливість усвідомити глобальне поняття "Ми".

Важливе завдання конгресу, як зазначає одна з його учасниць О. Гомілко, полягало в актуалізації філософського підходу до розуміння глобальних питань, що постали перед людством. "Філософія глобалізації стала ключовою темою численних дискусій Конгресу. Ми живемо у світі невизначеностей та ризиків. Сам світ дуже швидко змінюється, національні держави втрачають свої ортодоксальні визначення. Їхній суверенітет знає руйнації. Тривога є глобальною, адже стосується всіх країн, серед яких і Україна" [7]. Перспективи національних держав у добу глобалізму розглядали впродовж багатьох дискусій. Особливо вразив учасників конгресу виступ на Почесній сесії "Космополітизм" всесвітньо відомого філософа з Німеччини Ю. Хабермаса. Він присвятив свій доклад складним економічним і політичним проблемам Європейського Союзу, припустивши способи вирішення означених проблем на основі перетворення національної демократії в її наднаціональну форму. Філософ наголосив, що захист національних держав від небезпеки розчинення в економіці глобальних транснаціональних корпорацій полягає не стільки у посиленні процесу ефективності демократії та верховенства права всередині національних держав, скільки стосується самих транснаціональних утворень. Ю. Хабермас скептично висловився щодо феномена глобального, назвавши його евфемізмом, що приховує недемократичний характер процесу інституціалізації міжнародних відносин. На його думку, для приборкання авторитарних тенденцій політичної влади на двох рівнях (нації та транснаціональних структур), необхідно здійснити "конституціалізацію міжнародного права".

У своїй промові "Структурні зміни публічного" Ю. Хабермас озвучив ідею формування світового громадянина та конституювання нового рівня спілкування. Космополітизм науковець розглядає як засіб цивілізованого управління політичною владою за допомогою юридичних законів, стверджуючи, що політичну владу можна викласти юридичними термінами [цит. за 4, с. 10]. Але космополітизм виходить за межі національних держав. Поступово відбувається перехід від координації до співпраці конституційних держав. Про це свідчать різні міжнародні організації: ООН, "Вісімка", "Двадцятка" і т.д. Відповідно має бути конституційовано міжнародне право, оскільки відбувається синтез політичної влади окремих держав. Міжнародне право дає змогу швидше домогтися консенсусу. Однак існують труднощі з легітимністю міжнародного права. Вакуум між "грубою" і "м'якою" силою можна подолати, наближаючись до розуміння нормативістської концепції міжнародного права (Г. Кельзен). Ю. Хабермас зазначив, що державний суверенітет і політична влада виявляються в інструментальній логіці. "Багато держав прагнуть розвинути суверенітет у рамках міжнародного права. Але мережа міжнародних організацій звужує рамки міжнародного права. У цих організацій збільшуються широкі світові функції. Все це призводить до демократичного дефіциту. Прийняття рішень міжнародними організаціями не супроводжується прийняттям демократичного права. Легітимація демократії не досягається. Держави ЄС прагнуть створити наднаціональну демократію. Але криза ЄС показує, як важко створити єдину конституцію (європейську). Це є результатом відсутності політичної солідарності, що обумовлено структурною нерівномірністю країн. Європейському Союзу насамперед необхідні спільні фінансові, фіскальні правила, правила оподаткування. Повинен бути єдиний збалансований бюджет, адаптований до ринкових відносин. Також необхідно перейти від національної демократії до її інтернаціонального рівня. Багато політичних партій ЄС уникають солідарності, яка є синонімом справедливості" [4, с. 10]. Довіра виникає тоді, коли є взаємний інтеграційний процес, що зумовлює взаємну інтеграційну поведінку на основі загальної юридичної норми. Почасти націоналізм як національна солідарність іноді заважає зрозуміти солідарність інтеграційну. В ЄС необхідно сформувати політичну солідарність, тобто громадяни повинні бути адаптовані до взаємозалежності.

Доля національних держав стала предметом презентацій на сесії "Відносини між національними, європейською і глобальною ідентичностями", що проводилась Радою з досліджень у сфері цінностей і філософії. Науковці з європейських країн говорили про культурний синтез, феномен відкритої особистості та трансформації колективної ідентичності. Цікавим сюжетом стало обговорення феномена регіональних ідентичностей як вияву множинності ідентичностей у постнаціональній державі та перспективи космополітизму.

Космополітичне світорозуміння потрібне через "давно сформовану економічну, суспільну і технологічну єдність світу, колективну відповідальність за збереження умов для життя на перенаселеній планеті, а також постійно зростаючий військовий потенціал, який загрожує всім" [1, с. 55; 12, с. 566]. У нинішній ситуації якісно новим є те, що глобальні проблеми кидають виклик національним державам і підштовхують до створення світового політичного порядку. Визнаючи неминучу трансформацію національних держав слід розрізнати її масштаби: від повної денационалізації до можливої трансформації у транснаціональну державу. Підвалини, на яких може втриматися національна держава у цьому процесі, залежать від цілеспрямованої культурної політики з формування транснаціональних та збереження національних цінностей, привабливості власних національних традицій, стійкості менталітету, ступеня залученості в глобалізаційні процеси. В будь-якому разі національна ідентичність ставиться під сумнів, оскільки втрачається регіональна прив'язка, що породжує цілий спектр її складових, а це дає простір для формування транснаціонального соціокультурного простору, який стає основою для виникнення космополітизму.

Чимало науковців сходяться на думці, що перспективи розвитку світового співтовариства неясні. Проте У. Бек поряд з низкою можливих, частково конкуруючих і взаємодоповнюючих перспектив, розглядає перспективу трансміжнародної політики як таку, що переносить нас на рівень організованої, частково неформальної внутрішньої, зовнішньої, міждержавної і субнаціональної політики, в якій відображено глобальні співвідношення економічних сил; кризи (як у суспільстві, так і в культурі) та стратегії виходу з них; стан національних держав і окремих етнічних груп; дії, що ініціюються під впливом глобальної суспільної думки [1, с. 55].

Глобалізація гостро ставить питання участі національної влади в глобальному культурному житті, реконструкції їх функції та повноваження з урахуванням посилення важливості регуляції соціокультурних процесів у взаємозалежному світі. Вибух глобальних культурних потоків та мереж призвів до значних соціокультурних перемін, важливих для взаємовідносин держави і культури: зменшення ролі держави у виготовленні, регуляції та переданні здобутків культури на відстань при одночасному збільшенні ролі приватних компаній, підсилення значення масової аудиторії для культурного експорту – вона стає більш важливою, ніж роль еліти. Поява глобального ринку культурних продуктів, мультинаціональної культурної індустрії, надзвичайна швидкість циркуляції об'єктів і образів на глобальному й регіональному рівнях, легкість і дешевизна встановлення зв'язку важливі для інституціонального контексту, з яким

розвивається багато локальних чи національних культурних проєктів. Глобалізаційні процеси породили новітні виклики дегуманізації суспільства, які усвідомлюються дедалі більше як критичні чинники модернізації сучасного світу. В контексті такої ситуації дослідники відмічають, що, перешкоджаючи процесам глобалізації, країни прагнуть зберегти внутрішню різнобічність і самобутність своїх культурних традицій, етнічну та національну автентичність. У дискусіях на цю тему доповідь О. Чумакова "Глобалізація: перспективи і реальність глобального розвитку" на XXIII Всесвітньому філософському конгресі розкрила наростаюче протиріччя між небезпекою цілого комплексу глобальних проблем і нездатністю країн світу адекватно реагувати на них. Як підкреслив доповідач, зусиль наднаціональних всесвітніх організацій явно недостатньо, а тому діалог культур і цивілізацій постає єдиною можливим шляхом усунення цих протиріч конструктивним чином, поєднуючи суспільний розвиток на національному та глобальному рівнях [4].

Культурний плюралізм став яскраво вираженою рисою світового суспільства. Убагатоманітнення культурного простору – це факт нової історичної доби, яка несе нові можливості та виклики. Окреслені зміни мають стати складовою частиною сучасного соціуму, бути усвідомлені та духовно засвоєні. У цьому контексті необхідним є переосмислення ролі культури в державі. Саме культура, за умов забезпечення державою її повноцінного функціонування, створює творчий інтелект, розум і високу духовність особистості, що виступає головним засобом виходу людства на нові рівні цивілізації. Культура здатна вирішувати питання економічного та духовного зростання суспільства. Тому вона інтерпретується як індикатор розвитку, синтезатор досвіду, стабілізатор суспільних процесів, інтегратор суспільних сил. Недооцінення всіх аспектів впливів, недостатня дієвість держави і послаблення діяльності громадських організацій призводять до ослаблення поступу держави у сучасному космополітичному просторі.

Відомий ірландський філософ Д. Моран у своєму інтерв'ю "Euro-news" у день відкриття XXIII Конгресу висловив думку, що "сучасне європейське суспільство у своїх найкращих проявах намагається бути раціональним і досконалим суспільством, яке поважає відмінності інших. Сильна Європа вимагатиме переосмислення того, що є сенсом нашої європейської ідентичності" [7].

Вивченню багатовимірності людини і намаганням знайти відповіді на загрози, з якими зіткнулося людство, сприяло проведення XXIV Всесвітнього філософського конгресу, який відбувся 13–20 серпня 2018 р. в Пекіні (Китайська Народна Республіка) під егідою Китайського організаційного комітету. Відповідно до традиції всесвітніх конгресів головна тема цього конгресу "Вчитися бути

людиною" обговорювалася на п'яти пленарних засіданнях, десяти симпозиумах і дев'яносто дев'яти секціях, одна з яких (7-ма секція) проходила під назвою "Космополітизм".

Перед XXIV Конгресом стояли такі завдання: порівняти світові філософські дослідження, охопити різні форми філософування, завдання і функції філософії у сучасному світі, її здатність до самокритики та рефлексії; відкрити нові можливості для участі філософів у вирішенні глобальних проблем у плідній співпраці з представниками гуманітарних, соціальних та природничих дисциплін в економічній, соціальній, політичній і релігійній сферах людської діяльності, а також з представниками різних культурних традицій; всіляко заохочувати філософське осмислення таких найважливіших проблем сучасності, як космополітизація, інтернаціоналізація, досягнення соціальної справедливості та миру в усьому світі. На конгресі порушені фундаментальні питання про людину, суспільство, природу, роль філософії і філософів у підвищенні громадської обізнаності з питань як "вчитися бути людиною"? Конгрес приділив увагу проблемам конфліктів, нерівності та несправедливості, пов'язаних з розвитком планетарної цивілізації, яка одночасно є науково-технічною і мультикультурною [13]. Як зазначав у своїй доповіді один з учасників XXIV Всесвітнього філософського конгресу В. Бадмаєв, "дискурс про перспективи сучасного глобалізованого і взаємопов'язаного світу триває, єдиної моделі, природньо, не може бути, що свідчить про важливість розширення дискусійного поля. Можна констатувати, що сформувався певний науковий дискурс, який розуміється як "message" суспільству, спроба через нові інтерпретації зробити співіснування в умовах культурного різноманіття та взаємопов'язаного глобалізованого світу безконфліктним і толерантним відносно один одного" [14].

Висновки. Цивілізація як основа космополітизму й єдності світового співтовариства є об'єднуючим началом і рушійною силою інтеграційних процесів. Симбіоз культурного та цивілізаційного розвитку породжує, а в умовах глобалізації підсилює та загострює протиріччя між національним та інтернаціональним, патріотизмом та космополітизмом. Це протиріччя стало відмінною рисою суспільного життя в епоху глобалізації. Глобалізація релятивує колишні культурно-цивілізаційні межі. Світ знаходиться у точці культурної біфуркації, що відображує критичний період сучасної історії. Період, який характеризується тим, що людство переходить від стану, коли воно існувало та розвивалося у формі багатьох і різних самостійних цивілізацій, до стану, коли світ стає взаємопов'язаним і взаємозалежним. Однак світове співтовариство має знайти ту "золоту середину", яка дасть змогу йому балансувати між глобальним і локальним, інтернаціональним і національним, а врешті-решт між культурним і цивілізаційним розвитком як окремих народів, так і всього людства загалом. При цьому процеси космополітизації, при всіх характеристиках їх нелінійності,

невизначеності, непередбачуваності, необхідно сприймати й оцінювати не як щось негативне, як кризу сучасної цивілізації, а як нову реальність, нові можливості для розуміння світу, в якому ми живемо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бек У. Космополитическое мировоззрение. М.: Центр исследований пост-индустриального общества. URL: <http://padaread.com/?book=227055&pg=364>.
2. Деррида Ж. Глобализация, мир и космополитизм. URL: https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Derr/global.php.
3. Дольська О. О. Філософія як пізнання і спосіб життя: за матеріалами XXIII Всесвітнього Філософського Конгресу (Афіни, Греція, 4-10 серпня 2013 р.). URL: <http://web.kpi.kharkov.ua/philosophy/language/uk/vsesvitnij-filosofskij-kongres>.
4. Чумаков А. Н., Королев А. Д. Философия как познание и образ жизни. *Вопросы философии*. 2014. № 5. С. 3-14.
5. Кравченко О. В. Культурологічна рефлексія сучасної культурної політики. *Культура України*. Зб. наук. праць. Вип. 39. Харків: ХДАК, 2012. С. 15-23.
6. Бондаренко С. Б. Дискусии о науке на XXIII Мировом философском конгрессе. *Философия науки*. 2014. № 1. С. 136-147.
7. Гомілко О. XXIII Світовий філософський конгрес. *Філософська думка*. 2013. № 6. С. 98-106.
8. Переосмислення філософії як сили слова. Вступна промова Президента Міжнародного організаційного комітету Конгресу проф. Пітера Кемпа (м. Копенгаген). *Вісн. Львів. ун-ту. Філософські науки*, 2008. Вип. 11. С. 7-14.
9. Березяк О. Переосмислення філософії сьогодні. Каменяр. Інформ.-аналіт. часопис Львів. нац. ун-ту імені Івана Франка. URL: <http://kameniar.lnu.edu.ua/?p=1442>.
10. World Congress of Philosophy "Philosophy as Inquiry and Way of Life" / Abstracts: Athens 04-10 August 2013, University of Athens, School of Philosophy Press, 2013. 818 p.
11. Мальцева А. Всемирный Конгресс Философии. Афины, 2013, август. URL: <https://www.proza.ru/2013/09/14/1740>.
12. Gerhardt V. Die "MachtimRecht". *Merkur*. 2003. 7. С. 557-569.
13. Итоги XXIV Всемирного философского конгресса "Учиться быть человеком". URL: <http://rfo1971.ru/podvedenyi-itogi-xxiv-vsemirnogo-filosofskogo-kongressa-uchitsya-byit-chelovekom>.
14. Бадмаев В. Н. Человек в глобальном мире: вызовы идентичности. URL: <http://rfo1971.ru/wp-content/uploads/2018/09/Badmaev-V.N.pdf>.

Стаття надійшла до редакції 10.12.2018.

Sarakun L. Cosmopolitan Paradigm at World Philosophical Congresses.

Background. On the verge of thousands of years, humanity has come to a standstill in its civilizational development. Increasingly discussed, discussed and questioned the previously selected ways of development of society. There is a destruction of the usual stereotypes of thinking and life, a reappraisal of spiritual values. The processes of globalization accelerate the emergence of a new way of organizing social life and lead to the formation of a new world-view construct – cosmopolitanism.

The aim of this work is a review of the cosmopolitan paradigm in the materials of World Philosophical Congresses.

Materials and methods: method of comparatives is applied; transcendental, phenomenological, dialectic, historical methods, systematic rise, as well as the general scientific principle of objectivity.

Results. Shifts occurring in the mass consciousness require a new system of knowledge about them and the World Philosophical Congresses show it quite convincingly. Modern mankind has entered the process of forming a single planetary civilization. With the rise of globalization, a new type of worldview is gaining momentum – cosmopolitanism. It becomes an ideological and ideological platform for the development of society. The leading trend is the ontological unity of the planetary community. These changes are an important tool for correcting the perception of social reality, the search for a new model of world perception.

The themes of the last World Conferences of Philosophy have essentially shifted to the realm of humanitarian, spirituality and ideological changes, cosmopolitanism, nationalism and internationalism. It shows that the further progressive development of mankind is a dialogue between different cultures, religions, philosophical schools and concepts. International congresses of philosophers confirm that the further path of human development requires a rethinking of existing dogmas; the cultivation of modern civilization; the priority of individual creativity; strengthening dialogue; affirmation of human-centeredness; the spread of cosmopolitan scientific knowledge; formation of cosmopolitan centers, parties, movements; organization of anti-war and ecological movements; the spread of cosmopolitanism in the UN; cosmopolitan measurement of natural and man-made disasters. Cosmopolitanism will bring the future closer. The ideas of the future are used today.

Conclusion. The world is at the point of cultural bifurcation, reflecting the critical period of modern history. Mankind moves from a state when it existed and developed in the form of various independent civilizations, to the state when the world becomes interconnected and interdependent. However, the world community should find the "golden mean" that will allow it to balance between global and local, international and national, cultural and civilizational development. At the same time, the processes of cosmopolitanization need to be perceived as a new reality, new opportunities for understanding the world in which we live. All these issues are violated at the World Philosophical Congresses.

Keywords: cosmopolitanism, cosmopolitan paradigm, philosophical congress, world order, globalization.

REFERENCES

1. Bek, U. Kosmopoliticheskoe mirovozzrenie [Cosmopolitan worldview]. (n.d.). *padaread.com*. Moscow: Centr issledovaniy postindustrial'nogo obshhestva. Retrieved from <http://padaread.com/?book=227055&pg=364> [in Russian].
2. Derrida, Zh. Globalizacija, mir i kosmopolitizm. (n.d.). *www.gumer.info*. Retrieved from https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Derr/global.php [in Russian].
3. Dol's'ka, O.O. (2013). Filosofija jak piznannja i sposib zhyttja [Philosophy as a cognition and lifestyle]. According to the materials of the XXIIIth World Philosophical Congress (Athens, Greece, August 4-10). Retrieved from <http://web.kpi.kharkov.ua/philosophy/language/uk/vsesvitnij-filosofskij-kongres> [in Ukrainian].
4. Chumakov, A.N., & Korolev, A.D. (2014). Filosofija kak poznanie i obraz zhizni [Philosophy as a cognition and lifestyle]. *Voprosy filosofii – Philosophy issues*, 5, 3-14 [in Russian].
5. Kravchenko, O.V. (2012). Kul'turologichna refleksija suchasnoi' kul'turnoi' polityky [Cultural reflection of contemporary cultural policy]. *Kul'tura Ukrai'ny – Culture of Ukraine*. (Vol. 39), (pp.15-23) [in Ukrainian].
6. Bondarenko, S.B. (2014). Diskussii o nauke na HHIII Mirovom filosofskom kongresse [Discussions about science at the XXIII World Philosophical Congress]. *Filosofija nauki – Philosophy of science*, 1, 136-147 [in Russian].
7. Gomilko O. (2013). XXIII Svitovyj filosofsk'kyj kongres [XXIII World Philosophical Congress]. *Filosofs'ka dumka – Philosophical thought*, 6, 98-106 [in Ukrainian].
8. Pereosmyslennja filosofii' jak syly slova. Vstupna promova Prezydenta Mizhnarodnogo organizacijnogo komitetu Kong'resu prof. Pitera Kempa (m. Kopengag'en). (2008). [Re-thinking philosophy as the power of words. Introductory speech by the

- President of the International Organizing Committee of the Congress prof. Peter Kemp (Copenhagen)]. *Visn. L'viv. un-tu. Filosofo's'ki nauky – Visnyk of Lviv University. Philosophical sciences*, 11, 7-14 [in Ukrainian].
9. Berezjak, O. Pereosmyslennja filosofii' s'ogodni [Re-thinking of philosophy today] (n.d.). *kameniar.lnu.edu.ua. Kamenjar – Kameniar. Inform.-analit. chasopys L'viv. nac. un-tu imeni Ivana Franka*. Retrieved from <http://kameniar.lnu.edu.ua/?p=1442> [in Ukrainian].
 10. World Congress of Philosophy "Philosophy as Inquiry and Way of Life" (2013). Abstracts: Athens 04-10 August: University of Athens, School of Philosophy Press [in English].
 11. Mal'ceva A. (2013). Vsemirnyj Kongress Filosofii [World Congress of Philosophy]. Athens, August. Retrieved from <https://www.proza.ru/2013/09/14/1740> [in Russian].
 12. Gerhardt, V. (2003). Die "MachtimRecht". *Merkur*, 7, 557-569 [in English].
 13. Itogi XXIV Vsemirnogo filosofskogo kongressa "Uchit'sja byt' chelovekom" [Results of the XXIV World Philosophical Congress "Learning to be a man"]. (n.d.). *rfo1971.ru* Retrieved from <http://rfo1971.ru/podvedenyi-itogi-xxiv-vsemirnogo-filosofskogo-kongressa-uchitsya-byit-chelovekom> [in Russian].
 14. Badmaev, V. N. Chelovek v global'nom mire: vyzovy identichnosti [Man in the global world: the challenges of identity]. (n.d.). *rfo1971.ru*. Retrieved from <http://rfo1971.ru/wp-content/uploads/2018/09/Badmaev-V.N.pdf> [in Russian].